POLİS KURŞUNUYLA HAYATINI KAYBEDEN KHK'LI POLİS MEMURU SEDAT TÜRKMEN RAPORU

Nisan 2023



SRL Cenevre

GİRİŞ

6 Ocak 2023 tarihinde Edirne'nin Uzunköprü ilçesinde polisin dur ihtarına uymayan araca ateş açması sonucu KHK'lı eski polis memuru Sedat TÜRKMEN vefat etmiştir.

Bu çalışmada Sedat TÜRKMEN kısaca tanıtıldıktan sonra olayın meydana geliş şekli, Türk Hukuku ve uluslararası hukuk açısından detaylandırılması yapılacak ve devletin olaydaki sorumluluğu incelenecektir.

SEDAT TÜRKMEN KİMDİR?

1988 yılında Adıyaman'da dünyaya gelen Sedat TÜRKMEN, 2006 yılında Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümünü kazanmış ve 2010 yılından buradan mezun olmuştur.



2011 yılında polis okulu sınavında başarılı olan TÜRKMEN, eğitimi sonrası Temmuz 2012'de ilk görev yeri olan Gaziantep Emniyet Müdürlüğü'ne atanmıştır. 2016 yılında 672 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile hakkında herhangi bir soruşturma yapılmadan meslekten ihraç edilmiştir.

Sedat Türkmen, ikinci görev yeri olan Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü'nde görev yaparken 15 Temmuz 2016 sonrasında gözaltına alınmış, 18 ay Hilvan T Tipi Cezaevi'nde kalmış ve Ocak 2018'de tutuksuz yargılanmak üzere tahliye edilmiştir. Son olarak terör örgütüne üyelik suçlaması ile **6 yıl 3 ay ceza verilen** TÜRKMEN'ın yargı süreci istinaf mahkemesinde devam etmekteydi.

SEDAT TÜRKMENİN VURULMASI

Olay, Edirne'nin Uzunköprü ilçesinde Başağıl-Çöpköy yolundaki uygulama noktası civarında 6 Ocak 2023 tarihinde meydana gelmiştir.

İfadelerden anlaşıldığı kadarıyla;

- *Yoldaki uygulamayı gören aracın şoförünün yolunu değiştirdiği, bunun üzerine devriye aracının söz konusu aracı takip etmeye başladığı, stabilize bir yola girdiklerinde ise polis memuru Uğur SEVEN'in herhangi bir uyarıda bulunmadan araca ateş açtığı ve kurşunlardan ikisinin TÜRKMEN'e isabet ederek vefat etmesine neden olduğu ifade edilmektedir.*

Olayın failleri olan polis memuru Uğur SEVEN ile arabayı kullanan komiser yardımcısı İlker ÖZDEMİR ise ifadelerinde;

- *Polis kıyafetleri üzerlerinde olarak ve araç sirenini çalarak söz konusu arabayı takip ettiklerini, önce havaya iki el ateş açtıklarını, arabanın sağ tarafından bir cisim gördüklerini bu nedenle arabayı durdurmak maksadıyla araç lastiğine ateş açtıklarını beyan etmişlerdir. Silahı kullanan polis memuru Uğur Seven ayrıca Uzunköprü İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde 7 aydır görev yaptığını, olay günü istihbari bilgiler doğrultusunda yol üzerinde çeşitli noktalarda kontrol uygulamaları yaptıklarını söylemiştir.*

Polis kurşunlarının hedefi olan araçtaki şahısların ise alınan ifadelerinde;

- *İstanbul'dan Edirne istikametine yola çıktıklarını, Uzunköprü civarına yaklaştıklarında şoförün aniden yön değiştirdiğini beyan ettikleri, bir aracın onları takip ettiğini, stabilize bir yola geldiklerinde ise polis aracından kendilerine ateş edildiğini, arka camın kırıldığını, TÜRKMEN'in de o esnada yaralandığını beyan etmişlerdir.*

Olayda resmi tutanaklara ve tarafların ifadelerine göre birçok tutarsız ve şüpheli durum bulunmaktadır. Şöyle ki;

- Polis memurlarının ifadelerine bakıldığında tutanaklar arasındaki çelişkiler dikkati çekmektedir. Örneğin olay tutanağında araca ateş açıldığı dahi yazılmamış ve sadece havaya ateş edildiğinden bahsedilmiştir. Halbuki buradaki en önemli husus bir kişinin **ölümüne sebep olan araca ateş edilmesi konusudur.**

- Diğer bir husus ise **aracı rütbeli personel olan Komiser İlker ÖZDEMİR'in kullanması konusudur**. Bu durum hiyerarşik bir yapısı bulunan Emniyet Teşkilatı'nın **teamüllerine ve görev dağılımına tamamen aykırı** bir uygulamadır. Emniyet personelince tutulan görev formuna da bakıldığında şoförün polis memuru, yandaki personelin ise amir rolündeki komiser yardımcısı olduğu ortaya çıkacaktır. Bu durumda aracın komiser yardımcısı tarafından kullanıldığı da şüphelidir.

- Ayrıca bu olayda **telsiz kayıtlarının mutlaka incelenmesi** gerekmektedir. Olayın jandarma bölgesinde gerçekleşme durumu, ifadelerde yer aldığı şekliyle silah kullanılacak kadar önemli görülen ihbar mevcutsa destek kuvvet çağrılıp çağrılmadığı ve ambulansa haber verilmesi gibi hususlar bu şekilde anlaşılabilecektir.

Burada son olarak değinilmesi gerekilen konu polis memuru Ateş'in ifadesinde pişman olduğunu beyan etmesindeki tutarsızlıktır. Yeni mezun bir polis memurunun açtığı

ateşin araca isabet ettiğini gördükten sonra durmadan üst üste ateş etmeye devam etmesi ve tamamen savunmasız durumda olan, suçlu olup olmadıkları belli olmayan ve de kendilerine silah ile karşılık vermeyen bir hedefe ateş etmesi bilinçli bir hareket olduğunu da göstermektedir. Bu nedenle pişmanlık ifadesi tutarlı olmayıp tamamen yargılama sürecinde ceza almamaya yönelik bir ifade olarak değerlendirilmektedir.

TÜRK HUKUKU AÇISINDAN OLAYIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Olayda zor kullanma yetkisinin son çaresi olarak nitelenen **silah kullanma yetkisinin kullanılması sonucu bir kişinin hayatını kaybetmesi durumu** söz konusudur. Kişilere karşı silah kullanılabilmesi için bir saldırı unsurunun bulunması yani **ortada bir tehdit-tehlike unsuru** olması gerekmektedir.

Çünkü sadece sigortası olmadığı veya polisi görüp panik yaptığı için polisin dur ihtarına uymayan birçok örnek söz konusudur. Silah kullanmanın hukuka uygun olabilmesi için;

- Meşru Müdaafa hali (TCK 25/1),

- Zaruret hali (TCK 25/3). hallerinin bulunması şarttır.

Ölçülü olma ilkesi burada çok önemli bir husustur. Çünkü hukuka uygunluk nedenlerinin değerlendirilmesi buna bağlıdır.

Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu'nda da bu durum daha net bir şekilde kanunun 16/7 maddesinde ifade edilmiştir. İlgili kısmına baktığımızda;

- *Meşru savunma hakkının kullanılması kapsamında; b) Bedeni kuvvet ve maddi güç kullanarak etkisiz hale getiremediği direniş karşısında, bu direnişi kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde, c) Hakkında tutuklama, gözaltına alma, zorla getirme kararı veya yakalama emri verilmiş olan kişilerin ya da suçüstü halinde şüphelinin yakalanmasını sağlamak amacıyla ve sağlayacak ölçüde,II.) Silah kullanma yetkisi, son çaredir ve ölçülülük ilkesi dikkate alınmalıdır.*

PVSK 16. maddede silah kullanılabilmesi için c bendi açısından ayrım yapılmış, bu durumda önce dur ihtarı yapılması, kişinin buna uymaması durumunda önce havaya ateş edilmesi sonra yine durmaması halinde **yakalanmasını sağlayacak şekilde silah kullanılabileceği ifade edilmiştir. Fakat olayımızda c bendini gösterir bir delil olay öncesinde bulunmadığından bu hüküm de uygulanamayacaktır.**

Burada bilinmesi gereken temel konu silah kullanma yetkisinin, **kolluğun başvuracağı en son seçenek olması gerektiğidir. Silah kullanmaya başvurulması durumunda ise öldürme kastı taşımamalıdır.** Gece vakti araca doğru rastgele ateş edilmesi mevcut ceza kanunu hükümlerine göre olası kastın varlığını göstermektedir.

Sonucun istenmemesi durumunda dahi silahı kullanan polis memuru hakkında en azından **"bilinçli taksir"** hükümleri uygulanmalı ve neticesi sebebiyle **"ağırlaşmış yaralama suçundan"** soruşturma ve yargılama yapılmalı ve kanımızca şahsa ceza verilmelidir.

Olayın tamamında **polislerin tecrübesizliği veya iyi eğitim almamış olmaları nedeniyle refleksif veya kasti hareket ettikleri** gözlenmektedir. Genel olarak son yıllarda ülke gündemine gelen birçok rapor ve haberde güvenlik güçlerine yeterli ve kaliteli eğitim verilmediği ve bu nedenle personelin liyakat açısından yeterli olmadığı ifade edilmektedir. **Bu nedenle olaya bütüncül bir şekilde bakıldığında devletin bu duruma neden olması dolayısıyla sorumluluğu bulunmaktadır.**

Olayda hukuka uygunluk sebeplerinde sınırın aşılması söz konusu mudur?

Hukuka uygunluk sebeplerinde sınırın aşılması hususunda, meşru müdafaa veya zorunluluk hali sebeplerine dayanılması gerekir. Mevcut olayda meşru müdafaa ve zorunluluk hali söz konusu değildir. **İfadelerde yer alan tek husus karanlıkta bir cisim görüldüğü mevzusudur**. İfadelerden anlaşıldığı üzere doğrudan araca ateş etmek refleksif ve tecrübesizlikten kaynaklanan bir davranış olup **hukuka uygunluk sebeplerinde sınırın aşılması söz konusu değildir.**

Özellikle son on yıldır Türkiye'de yasama, yürütme ve yargı gücünü eline geçiren Erdoğan rejiminin, Gülen Hareketi mensuplarına karşı soykırıma varan uygulamaları ve topyekûn takındıkları tutum nedeniyle Gülen Hareketine yönelik yapılan her türlü faaliyetin teşvik edildiği ve destek verildiği bir ortamın oluştuğu görülmektedir. Gerek toplumda gerekse de bürokrasi içerisinde Erdoğan rejiminin Gülen Hareketi mensuplarına yönelik bu tutumu nedeniyle suç işleyenlerin ceza almama rahatlığı açıktır.

Bu nedenle Sedat TÜRKMEN'i öldüren polis memurunun da bu saiklerle rahat hareket ettiği değerlendirilmektedir.

BENZER YARGITAY KARARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2011/840 esas sayılı kararında Sedat Türkmen'in öldürülmesi olayına benzer nitelikler bir durumun yaşandığı görülmektedir;

- Polisin motosikletle yanından geçen şahıslardan şüphelenmesine istisnaen dur ihtarı yaptığı, motosikletin kaçmaya başladığı, bir müddet sonra durmasına rağmen arkadaki kişinin inmesi ile kaçmaya devam ettiği, polis memurunun dur ihtarı yaparak devam eden şahsa ateş etmesinin yasanın sınırlarını çizdiği çerçevede, **kademeli, ölçülülük ilkesine uygun olmadığına**, öldürme kastı taşımasa da **"neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama"** suçunu oluşturduğuna hükmetmiştir.

Hiçbir bilgi olmaksızın kaçan ya da dur ihtarına uymayan bir durumda yukarıda anlatılan karara benzer kararlar verilmiştir.

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ AÇISINDAN OLAYIN DEĞERLENDİRİLMESİ

AİHS 2. maddesinde **herkesin yaşam hakkının yasayla korunduğu**, hiç kimsenin yaşamına kasten son verilemeyeceği belirtilmiş olup bunlara istisnaen;

a) *Bir kimsenin yasadışı şiddete karşı korunmasının sağlanması;*
b) *Bir kimsenin usulüne uygun olarak yakalanmasını gerçekleştirme veya usulüne uygun olarak tutuklu bulunan bir kişinin kaçmasını önleme;*
c) *Bir ayaklanma veya isyanın yasaya uygun olarak bastırılması istisnaları getirilmiştir.*

AİHS 15. maddesinde belirtilen (savaş, OHAL gibi olağanüstü durumlar) istisna durumunda dahi 2. madde hükmü ihlal edilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Sedat Türkmen'in öldürülmesi olayına bakıldığında 2. maddenin 2. kısmında belirtilen zorunluluk hali bulunmadığı, yukarıdaki iç hukuk değerlendirmelerinden de anlaşılmaktadır. Burada devletin sorumluluğu, etkin bir soruşturma yürütülmesi, kamu görevlilerin bu konulardaki eğitim yetersizliği hususları karşımıza çıkmaktadır.

Benzer olaylarla ilgili kararlara bakıldığında;

Konu kaçak kişilerle ilgili dahi olsa olayın muhatapları **silahsız kişilerdir. Kaldı ki burada sadece durmayan bir araç söz konusu olup yasaklı bir bölgede de değildir.**

Mahkeme kararlarında yasal bir tutuklama hali olsa bile tutuklanacak kişinin herhangi bir kişinin yaşamını veya fiziki bütünlüğünü tehdit etmediğini ve şiddet nitelikli bir suç işlediğinden şüphe edilmediği sürece bunun sonucunda kaçağı tutuklamak mümkün olmasa bile, böyle bir gereklilik söz konusu olamaz kanaatindedir. (*Natchova ve diğerleri/Bulgaristan [BD], § 95; Kakoulli/Türkiye, § 108*)

Buradan hareketle Mahkeme Natchocva kararında askeri polisin silahsız iki Romen kaçağına vurarak öldürülmesi olayında güç kullanımının kesin olarak gerekli ve orantılı olmadığına hükmetmiştir.

Bu örnek karardan özetle anlaşılması gereken konu Sedat Türkmen suçlu bile olsa polis memurunun kendisini öldürme hakkının olmadığını ifade etmektedir. Yaşanan olayda Sedat Türkmen kim olduğu bile bilinmeden öldürülmüştür. Bu nedenle Polis Memuru Uğur SEVEN açıkça suç işlemiştir.

DEVLETİN SORUMLULUĞU

AİHM kararları ışığında Sedat Türkmen olayı değerlendirildiğinde burada devletin açık sorumluluğunun olduğu görülmektedir. Söz konusu olayda devletin sorumluluğu;

- Olaya ilişkin etkin bir soruşturma yürütmemesi,
- Personeline yeterli eğitim vermemesi,
- Dahası önceki benzer olaylarda suç işleyen devlet memurlarını cezalandırmayarak personeline suç işleme rahatlığı ve alanı vermesi nedeniyledir.

Erdoğan Rejimi, 15 Temmuz süreci sonrası yılların birikimine sahip personelin tamamını gerekçesiz KHK'lar ile ihraç ettikten sonra, bu boşluğu doldurmak için niteliklerine bakmaksızın kendisine yakın kitleden yeni bir personel kadrosu oluşturmuştur. Bu niteliksiz

kadro 15 Temmuz'dan sonra çok ciddi suçlara bulaşmış, Sedat TÜRKMEN olayındaki gibi telafi edilemeyecek suçlara karışmışlardır.

Devletin sorumluluğu tam da burada ortaya çıkmaktadır. Söz konusu personele nitelikli bir eğitim vermeden ellerine silah vererek sokağa göndermeleri bu kişilerin potansiyel bir tehdit oluşturmalarına neden olmuştur.

Tüm bunlara rağmen çalışmamıza konu olay, adli açıdan henüz devam etmekte olup nihai bir sonuca ulaşılmamıştır. Yukarıda bahsedilen iktidar sahiplerinin önceki benzer olaylardaki tutumları bilindiğinden, vefat eden Sedat TÜRKMEN olayında da personelini koruyucu bir tutum içerisine girebileceği değerlendirilmektedir. Özellikle son yıllarda Gülen Hareketi mensuplarına yönelik iktidar destekli soykırıma varan uygulamalar nedeniyle bu gruba yönelik işlenen bir suçta iktidarın **tam etkinlikte bir soruşturma yapmasını beklemek makul gözükmemektedir.**

SONUÇ

Bu olay Türkiye'nin kanayan yarası olan Gülen Hareketi soruşturmaları, OHAL KHK'ları açısından bize farklı bir bakış açısı sunmaktadır.

Soruşturma henüz neticelenmediği için sadece eldeki olay ve veriler üzerinden bu rapor hazırlanmıştır. Sadece rapor kapsamındaki olaylara bakıldığında bile soruşturmanın gidişatına ışık tutacak bir değerlendirme ortaya çıkmaktadır. Sadece iktidar yandaşı olarak ifade edilen medyanın olaya yaklaşımı bile bu konuda yeterli ipuçları vermektedir.

Örneğin söz konusu haber siteleri ve gazeteler olayı; ***"dur ihtarına uymayan araca açılan ateş sonucu FETÖ şüphelisi imha edildi."*** şeklinde haberleştirmişlerdir. Bu başlık ile masumiyet karinesini peşinen yok saydıkları gibi suç işleyen polis memurunu da isim vermeden takdir etmişlerdir. Gerçekleşen olay medya dâhil tüm güç unsurları açısından sanki meşru bir durum gibi gösterilmiştir.



Gülen Hareketi ile irtibatlı ve iltisaklı olduğu düşünülen herkese karşı yapılabilecek her türlü hukuksuz davranış makul görülmekte ve cezai yaptırımı olmayacağı şeklinde hareket edilmektedir. Net ve açık bir yükümlülükle düzenlenen yaşam hakkına saygının, bu kadar kolay ihlal edilebilmesi iktidarın hukuksuzluğu tüm devlet mekanizmasında normalleştirmesinin sonucu olarak değerlendirilmektedir.

15 Temmuz sürecinden beri hukuk dışı eylem ve fiillerin arttığı açıktır. Devleti yönetenlerin bu süreçte hukuk mekanizmasını da kontrollerine aldıklarından yozlaşma her yere sirayet etmiştir. Devlet organları tarafından adam kaçırmanın veya Emniyet Müdürlüklerinde işkence yapmanın normalleştiği bir süreç yaşanmaktadır. KHK'lı Polis Memuru Sedat Türkmen'in öldürülmesi olayına bu çerçevede bakılması gerekmektedir.

Bir polis memuru silahını rahatlıkla kullanabilme özgürlüğünü ve keyfiliğini yine bu hukuksuz ortamın gücünden almaktadır. Aksi takdirde 7 aydır görev yapan bir polis memurunun rahatlıkla bu tarz bir fiili işlemesi mümkün değildir.

Sonuç olarak KHK'lı eski bir polis memuru olan Sedat TÜRKMEN bu olay nedeniyle masum olarak hayatını kaybetmiş ve bu durum gerek hukuki açıdan gerekse de ailesinde oluşturduğu travma açısından telafisi mümkün olmayan bir sonuca neden olmuştur.

Benzer olayların bir daha yaşanmaması adına etkin, tarafsız ve suçluyu korumacı yaklaşımdan uzak bir tutum ile olayın soruşturulması ciddi önem arz etmektedir. Hukuka uygun bir soruşturmanın yapılmasının hem adaletin tesis edilmesi hem de gelecekte benzer olası eylemlerin engellenmesi adına emsal olacağı değerlendirilmektedir.

SECURITY STUDIES & RULE OF LAW ASSOCIATION
SRL